

Når økonomien truer kvaliteten

Asbjørn Strømmen er rådgiver i Trondheim kommune, i rådmannens fagstab.

På SOR-konferansen «Er godt nok godt nok» snakket han om når økonomien truer kvaliteten. Egentlig kunne vi gjort dette veldig enkelt, sier Strømmen. Når økonomien truer kvaliteten, det er når vi begynner å snakke om økonomi. Når vi i tjenestene våre begynner å snakke om budsjett, da sperrer vi faget, da sperrer vi kvaliteten. Jeg har jobbet i Trondheim kommune i 26 år, og fortrinnsvis på ulike nivå i forhold til personer med utfordrende atferd, men aldri har jeg opplevd mer utfordrende atferd enn fra økonomene.

Asbjørn Strømme. Foto: Mikkel Eknes

Og det er på tross av at jeg selv faktisk er økonom. I tillegg til å være vernepleier.

Strømme har også vært enhetsleder for Heimdal BoA, en enhet som etter hvert ble kompetansenheten i Trondheim

kommune. I Heimdal BoA jobbet han med de brukerne som man på mange måter hadde gitt litt opp. De som hadde tre-til-én- / to-til-én-bemanning.

–Vi bestemte oss for at en av de tingene vi kunne gjøre, var å begynne å slippe løs

kreativiteten vår. Tenke annerledes, kutte ut alt det vi har prøvd i alle år. Vi hadde et miljøarbeid som veldig mange syntes var dritbra. Men sannheten var at vi brukte bare mer og mer tvang og makt, vi hadde mer og mer utfordrende atferd. Så vi bestemte oss for å slippe løs skikkelig, og det medførte i ettertid at vi i Trondheim kommune sparte 30 millioner mer på disse brukerne enn det vi opprinnelig gjorde, per år, ved faglig godt arbeid som innebar at man kuttet ut 2:2 og 3:1-bemanningene. Uten å fokusere på økonomi.

Vi slapp løs faget, vi la ikke så stor vekt på hva det kostet. Men det viste seg at når vi begynte å jobbe mer kreativt, begynte å slippe løs, så ble bedre økonomi bivirkningen.

En av de tingene han og kollegene derimot er opptatt av, er å jevnlig stille seg selv og hverandre spørsmålet «Er vi nå en utviklingsfremmer eller er vi en utviklingshemmer?»

«Dårlig tid» er eksempel på utviklingshemmer. Vi har så dårlig tid, så for å slippe å vente overtar vi oppgaver som personene egentlig kan selv. Det er utviklingshemmende. En annen ting vi gjør, er at vi fratar dem muligheten til å oppleve naturlige konsekvenser. Men en helt annen ting vi gjør: Vi sitter og lager historier. Det er ganske spesielt, at vi ofte snakker om ting som har skjedd for lenge siden, i forhold til utfordrende atferd. Og vi utbroderer og vi utbroderer. Vi har to typer historier. Det er den langsiktige, som idet noen har slått personale en gang, så blir det med deg som en varig historie i alle overganger. Den andre er den historien som er litt mer kortsiktig, som avdekker

om vi er et fagmiljø eller bare et arbeidsmiljø som egentlig irriterer oss over det som er utviklingshemmingenes og diagnosenes kjennetegn. Den siste får vi frem når vi sitter i overlappen.

La oss si du har vært hos Ola, som etter massiv språkopplæring plutselig får til å si ett ord som betyr noe for ham: «Kaffe.» Ordet «kaffe» bruker Ola i mange sammenhenger, i mange flere sammenhenger enn der han egentlig mener at han vil ha kaffe.

Og så har du to typer tjenesteytere, du har de som er på jobb for å tjene penger, og så har du de som er på jobb fordi de elsker faget sitt. Når den første typen er på jobb, kommer vi på overlappingsmøtet: «Du har vært til Ola i dag, hvordan var det?» «Å, dere aner ikke. Det var så slitsomt, han har mast i hele dag om kaffe. Jeg er så forbanna lei. Jeg har prøvd å skjenke litt kaffe til ham, og da blir han bare irritert. Jeg her ikke peiling på hva jeg skal gjøre. Jeg synes det er så lite motiverende å være hos Ola.»

Dette er demotiverende også for kolleger.

Motsatt, den som elsker faget sitt, elsker menneskefaget, blir spurt om det samme: «Du har vært hos Ola i dag, hvordan gikk det?» «Å, i dag var det så bra! Han snakket jo masse, vi kommunisert hele dagen. Han snakket jo selvfølgelig bare om kaffe, men alle sammen vet jo at han elsker å snakke om kaffe. Og innimellom så skjenker jeg oppi litt kaffe når jeg ser at han egentlig ikke vil, og så krangler vi, og det er så utviklingsfremmende!»

Hører vi forskjellen? Det er der økonomien er. Det tok akkurat like lang

Fullt trøkk fra Eirik Søfteland på konferansemiddagen under SOR-konferansen. Foto: Mikkel Eknes

tid å gjøre de to forskjellige overlappings-samtalene.

En annen ting vi ofte gjør, er å si: «Det har vi prøvd før.» Verdens beste setning! Du kommer nyutdannet, gleder deg til å komme på jobben med nye øyne, du ser ting som kan gjøres, og så sier du:

«Enn om vi ...» Men får til svar:

«Det har vi prøvd før.» «Enn om ...»

«Nei, det har vi også prøvd før.» Dette er verdens beste måte å utviklingshemme på, hvor folk får med seg historier som gjør at man aldri kommer videre.

Jeg husker første skoledag til sønnen min. Læreren kom bort til oss og sa: «Hei, Kristoffer. Her skal du få det så bra, her skal du lære å lese og ...» Jeg husker det slo meg: «Enn om jeg svarer» «Nei nei, ikke gi han forventninger! Å prøve å lese, det har vi prøvd for tre år siden.» Enn om læreren faktisk da hadde sagt: «Å, dere prøvde det for tre år siden? Men da skal vi styre unna

det.» Det er det som skjer i miljøene våre når vi lager historier om folk og påstår skråsikre sannheter om at de er sånn og sånn, og vi har prøvd og vi har prøvd.

Det er lite økonomisk å jobbe på den måten. Og det er synd at det i faget vårt veldig ofte er slik at økonomi er den eneste indikatoren på om vi jobber effektivt eller ikke.

Vi har kvalitetsindikatorer og så videre, men det viser seg til stadighet at det er økonomien det handler om, sier Asbjørn Strømmen.

Avslutningsvis oppfordrer han oss til å heie frem de gode initiativene og de gode løsningene, som ikke fokuserer på økonomi men på kvalitet i livet for dem vi jobber for.

Utdrag fra Asbjørn Strømmens innlegg på SOR-konferansen v/ Jarle Eknes